

Maakuntahallitus 14.11.2022
Maakuntajohtaja Kari Häkämies

§ 3 Ajankohtaiset asiat

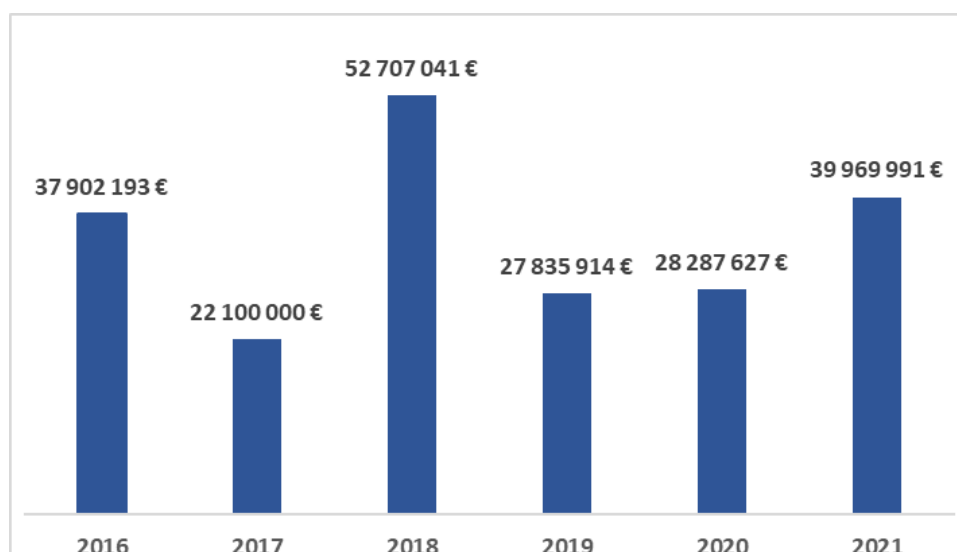
Varsinais-Suomeen lähes 40 milj. euroa EU-rahoitusta 2021 alkaneisiin hankkeisiin

Kaikkiaan vuonna 2021 alkaneita EU-hankkeita oli 333 ja niihin osallistui 256 varsinaissuomalaista toimijaa. Suurimpia yksittäisiä tuensaajia olivat alueen korkeakoulut ja Turun satama. Selvityksen laati Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimisto ja se on järjestyksessään kuudes maakunnan vuosittaista EU-rahoitusta karottava selvitys.

EU-rahoituksen määrä lisääntyi selvästi vuodesta 2020

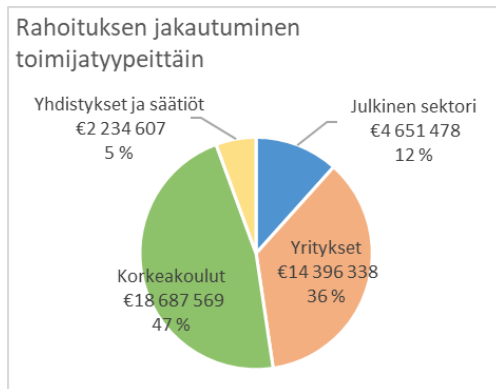
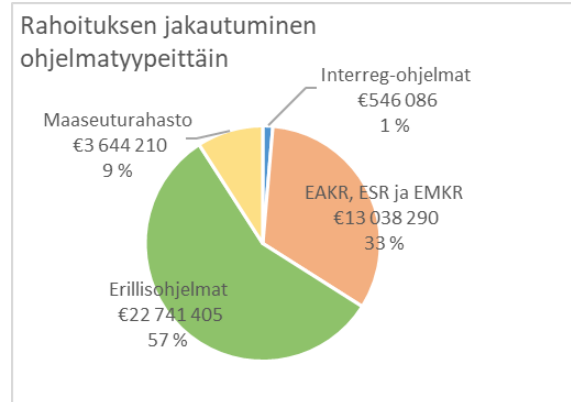
Edellisvuoteen verrattuna EU-rahoitussaan to lisääntyi lähes 11,7 milj. eurolla. Nousun taustalla on selkeästi kaksi syytä: EU:n koronatoimiin liittyvän aluetukirahoituksen määrän kasvu sekä erillisohjelmista, erityisesti Horisontti 2020 -ohjelmasta, saadun rahoituksen kasvu.

EU-rahoituksen määrä on vaihdellut eri vuosina, ja keskimäärin EU-rahoitusta on tullut alueelle 34,8 milj. € vuosittain. Huippuvuotena 2018 Varsinais-Suomeen tuli 52,7 milj. € EU-rahoitusta, kun taas 2017 rahoitusta saatiin 22,1 milj. €. Vuosittaiset erot johtuvat pitkälti siitä, kuinka hyvin EU:n kilpailuista erillisohjelmista on pystytty kotiuttamaan rahoitusta.

Eniten rahoitusta EU:n erillisohjelmista

Suurin osa eli 57 % vuonna 2021 alkaneiden hankkeiden rahoituksesta tuli EU:n erillisohjelmista, erityisesti TKI-toimintaa rahoittavasta Horisontti 2020-ohjelmasta. Toiseksi eniten saatiin aluetuki-rahoitusta, jonka osuus oli 33 % kaikesta EU-rahoituksesta. Interreg-ohjelmien pientä osuutta selittää EU:n ohjelmakauden vaihtuminen, minkä takia ohjelmien varat oli jo pitkälti sidottu aikaisemmilla hakukierroksilla. Maaseuturahaston hankkeiden osuus kokonaisrahoituksesta oli noin 9 %.

Suurimpina tuensaajina korkeakoulut ja yritykset

Eniten rahoitusta saivat korkeakoulut ja yritykset, joiden saama rahoitus oli yli 80 % koko rahoituspotista. Edellisvuosien tapaan Turun alueen korkeakoulut olivat 2021 suurimpien tuensaajien kärjessä. Eniten rahoitusta 2021 alkaneisiin hankkeisiin sai Turun yliopisto (10,1 milj. €; 42 hanketta), toiseksi eniten Turun AMK (5,1 milj. €; 33 hanketta), kolmannelle sijalle sijoittui Åbo Akademi (3,1 milj. €; 15 hanketta) ja neljännelle sijalle ylsi Turun satama yhdellä hankkeella, joka sai rahoitusta 2,1 milj. €.

Suurimmat tuensaajat	Hanketoimija	Hanketuki yhteensä	Hankkeiden lukumäärä
1	Turun yliopisto	10 098 012 €	42
2	Turun ammattikorkeakoulu	5 122 738 €	33
3	Åbo Akademi	3 073 032 €	15
4	Turun satama	2 133 540 €	1
5	Turun kaupunki	1 638 196 €	5
6	Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	1 418 892 €	3
7	MISVIK BIOLOGY OY	1 397 645 €	2
8	Turku Science Park	1 086 161 €	8
9	Kovilta Oy	990 000 €	1
10	Evondos Oy	763 000 €	1

Lisätietoja Eurooppa-toimiston [uutisesta](#) (29.9.2022)

Eurooppa-toimiston päällikkö Saara Nuotio-Coulon, p. +32 498 10 32 71

Varsinais-Suomi maan kolmanneksi elinvoimaisin maakunta

Varsinais-Suomi sijoittui kärkeen WSP Finlandin laatimassa alueiden elinvoima-analyysissa. WSP Finlandin laatiman elinvoimaindeksin pisteissä Varsinais-Suomi oli lähes tasoissa kärjessä olevien Uudenmaan ja Pohjanmaan kanssa. Ero neljäntenä ja viidentenä oleviin Pirkanmaahan ja Kanta-Hämeeseen oli selvästi suurempi. Alueellisesti tarkasteltuna elinvoimaisimmat maakunnat sijaitsevat Etelä- ja Länsi-Suomen rannikoilla, kun Itä-Suomen maakunnat menestyvät heikoimmin.

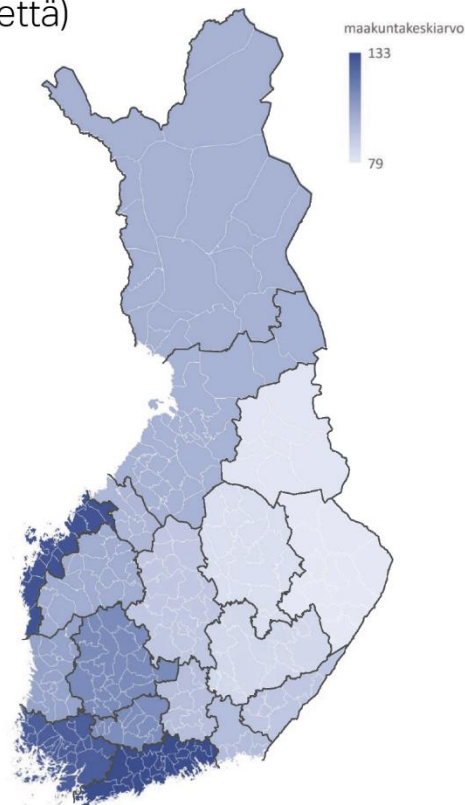
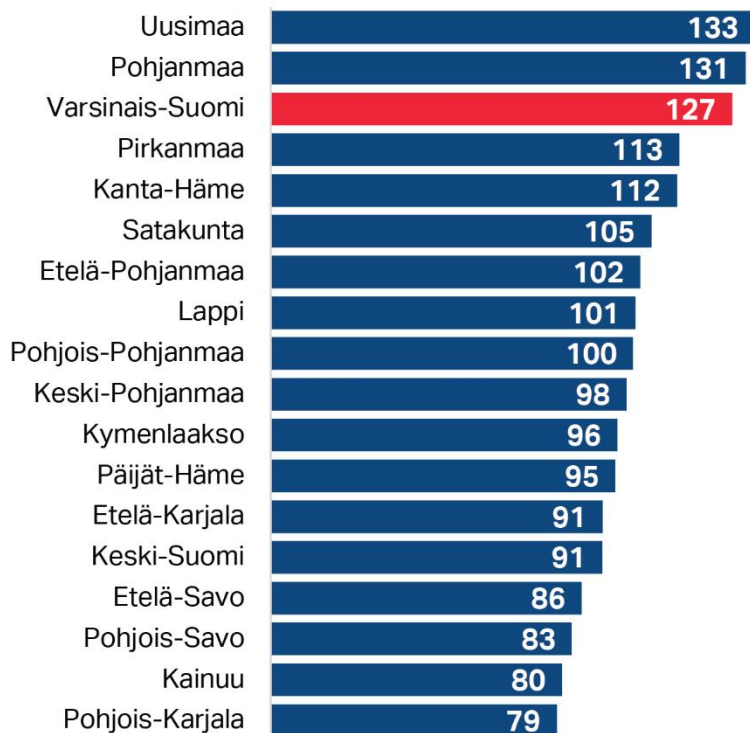
Vaikka Varsinais-Suomi sijoittuu maakuntavertailussa selvästi Pirkanmaata paremmin, on elinvoimamittarin kuntavertailun kärkipäässä eniten Uudenmaan ja Pirkanmaan kuntia. Etenkin Tampereen kaupunkiseudun kunnat menestyvät vertailussa hyvin, merkittävästi Pirkanmaan reuna-alueita paremmin. Varsinais-Suomessa kunnat menestyvät keskimäärin tasaisemmin. Maakunnan kärjessä olivat Lieto (4. sija), Kaarina (7.) ja Naantali (16.). Turku oli sijalla 37 selvästi Helsingiä ja Tamperetta jäljessä (jaettu 13. sija). WSP:n raportissa Turun haasteena elinvoiman kannalta pidetään mm. kävelypainotteisen keskustan ja joukkoliikenteen kehittämisen hitautta.

Elinvoimaindeksi perustuu 19 indikaattoriin, jotka jakautuvat kolmeen eri teemaan: tuottavuus, inhimillinen pääoma ja vihreä rakennemuutos. Yksittäisiä indikaattoreita ovat tuottavuuden osalta mm. työllisyys ja yritysten liikevaihdon kehitys, inhimillisen pääoman osalta väestömuutos ja sairastavuus sekä vihreän rakennemuutoksen osalta päästöjen kehitys ja kiertotalouden työpaikat.

Lisätietoa elinvoima-analyysistä: <https://www.wsp.com/fi-fi/nakemyksia/alueiden-tutkimus-2022>

Lisätietoja: tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, puh. 050 410 2294

Elinvoimaindeksi maakunnittain (max 190 pistettä)

Varsinais-Suomen työllisyysasteen trendikehitys tasaista

Varsinais-Suomeen työllisyysasteen trendiluku oli vuoden kolmannella neljänneksellä 73,9 %. Työllisyysasteen trendi oli 0,2 prosenttiyksikköä alempi kuin vuotta aiemmin. Työllisiä kolmannella neljänneksellä oli 236 000, ja työllisten määrän kehitystrendi on kasvanut tasaisesti jo parin vuoden ajan.

Varsinais-Suomen työllisyysasteen kehitystrendin suunta on elänyt kuluvan vuoden aikana. Trendikäyrän viimeaikaisen suunnan arviointi sisältää aina epävarmuutta, mutta tänä vuonna kehityksen suunta on vaihdellut tavallista enemmän. Vuoden alussa työllisyyskehitys näytti olevan hienoisessa kasvussa, mikä kevään kuluessa kääntyi selvään laskuun.

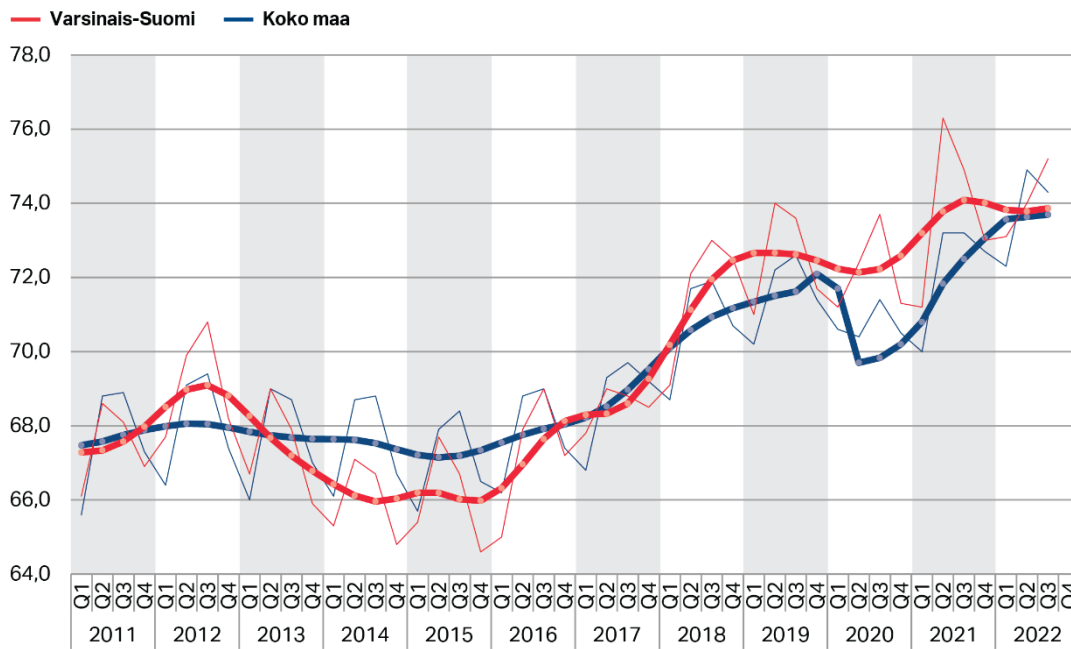
Vuoden kolmannen neljänneksen lukujen valossa näyttää kuitenkin siltä, että työllisyyskehityksen suunta jatkuu melko tasaisena. Merkittävää kasvua tai taantumaa ei ole tapahtunut, ja Varsinais-Suomen työllisyysasteen trendikäyrä on vuoden aikana vakiintunut samansuuntaiseksi koko maan kehityksen kanssa.

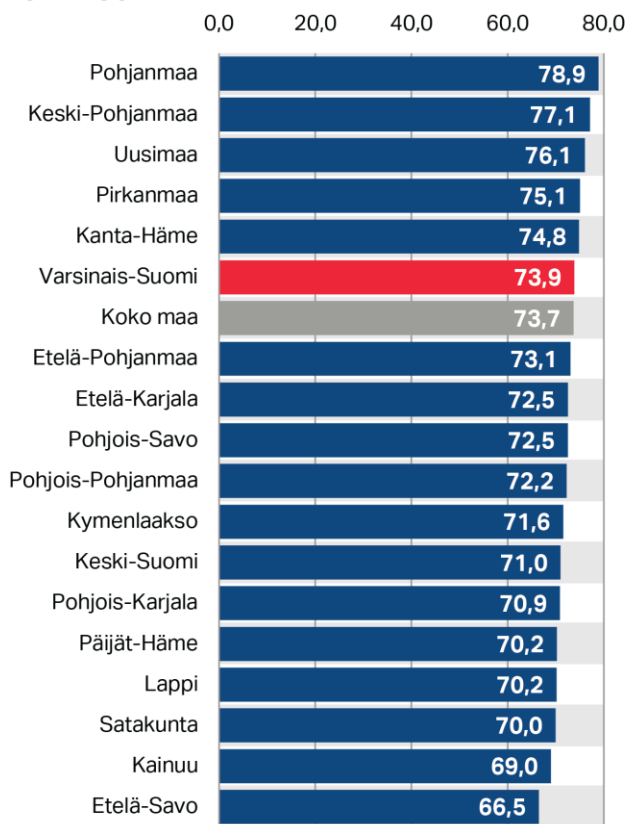
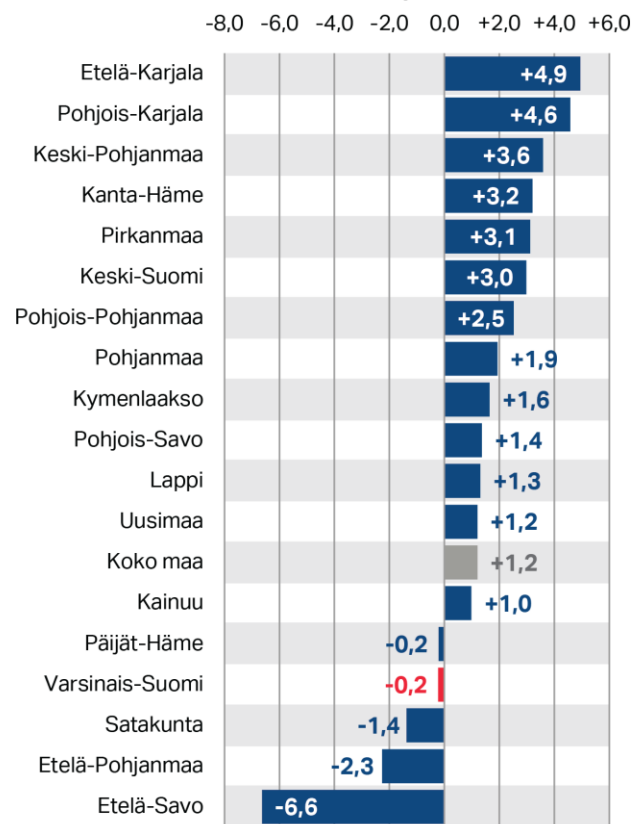
Varsinais-Suomen työllisyysasteen trendiluku oli vuoden kolmannella neljänneksellä hieman koko maan tasoa korkeampi ja maakunnista kuudenneksi korkein. Suurin muutos alueellisissa työllisyyseroissa on, että Pirkanmaan työllisyystilanne on kohentunut merkittävästi. Kun aiemmin Pirkanmaan työllisyysaste oli selvästi koko maan tasoa jäljessä, on se noussut maan parhaimmiston heti Uudenmaan perään.

Neljännesvuosittainen työllisyysaste laaditaan Tilastokeskuksen tekemän haastattelututkimuksen pohjalta. Tämä lisää jonkin verran etenkin maakunnallisten lukujen epävarmuutta. Pitkän aikavälin trendikehitys antaa kuitenkin varsin luotettavan kuvan työllisyyskehityksen suunnasta.

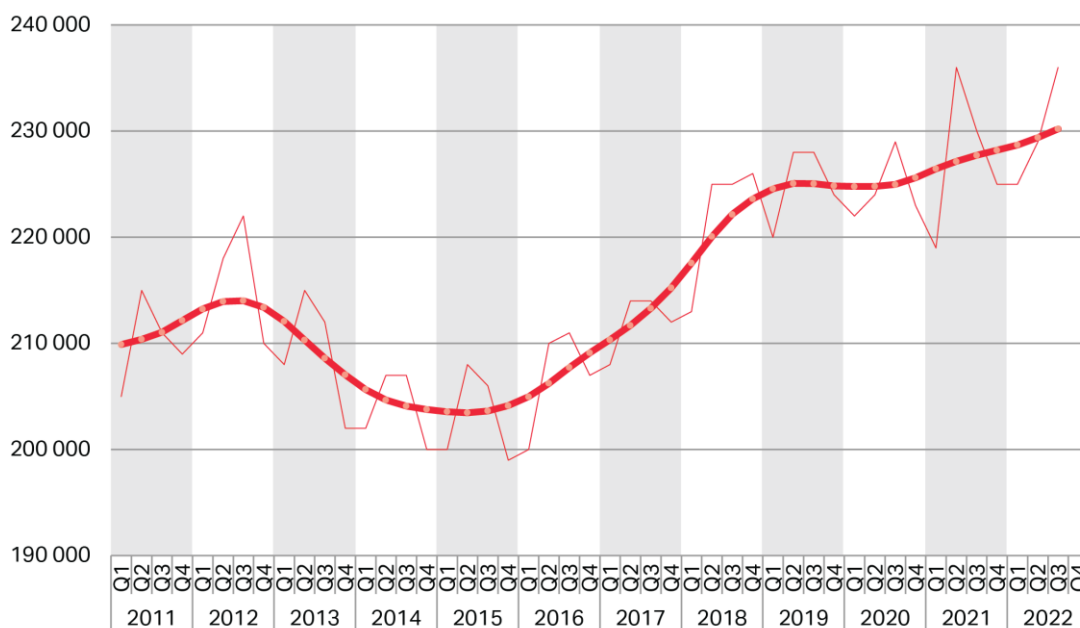
Lisätietoja: tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, puh. 050 410 2294

Työllisyysasteen kehitys (% 15–64-vuotiaat, trendikehitys paksulla viivalla)

Työllisyysasteen trendiluku (Q3/2022, %)**Työllisyysasteen trendin vuosimuutos (Q3/2021 – Q3/2022, %-yks.)****Työllisten määrän kehitys Varsinais-Suomessa**

(henkilöä, trendikehitys paksulla viivalla)

Merialuesuunnittelun eteneminen ja ajankohtaiset

Merialuesuunnitelma on meriympäristön hyvää tilaa vaaliva sinisen talouden toimintojen strateginen kehittämisasiakirja, jota havainnollistetaan kartalla.

Merialuesuunnitelman taustalla on EU:n yhdenmety meripolitiikka, jolla pyritään tukemaan älykästä, kestävää ja osallistavaa sinistä kasvua kehittämällä merellisten toimialojen välistä koordinaatiota. EU:n merialuesuunnitteludirektiivi on Suomessa implementoitu maankäyttö- ja rakennuslailla. Laissa merialuesuunnitelmien laatimisvastuu on valtion oman ympäristöhallinnon sijaan osoitettu rannikkomaakuntien liitoille, joiden maakuntavaltuustot marras-joulukuussa 2020 hyväksyivät kukin omalta osaltaan kolmessa osassa laaditun suunnitelman.

Merialuesuunnittelun ensimmäisellä suunnittelukierroksella laadittiin skenaariot merialuesuunnittelun teema-kohtaisia kehitysilmiotä arvioimalla. Skenaarioiden avulla pystyttiin tunnistamaan ne ilmiöt, jotka edistävät yhteisen vision ja toimialakohtaisten tiekarttojen toteutumista. Yllättäen ja valitettavasti skenaarioissa tunnistetut ei-toivotut ilmiöt ovat edenneet toivottuja nopeammin.

Merialuesuunnitelmien ajantasaisuutta tulee asetuksen mukaan arvioida vähintään kymmenen vuoden välein. Merialuesuunnittelu on mukautuvaa, adaptiivista suunnittelua, jonka tulee vastata toimintaympäristön muutoksiin. Paraikaa käydään keskustelua suunnitelman päivitystarpeesta ja -aikataulusta, jotta suunnitelmalla voidaan vastata muuttuneeseen tilannekuvaan Suomen merialueilla ja laajemminkin Itämerellä. Vastaavaa suunnitelmien keskustelua käydään Euroopan laajuisesti. Suomessa tavoitteena on synkronoida suunnittelu ajallisesti ja sisällöllisesti paremmin meren- ja vesienhoidon suunnittelun kanssa.

Jo nyt suunnittelu jatkuu useissa maakuntahallituksessa käynnistetyssä merialuesuunnittelun EU-hankkeissa, joissa arvioidaan eri maiden suunnitelmien sisältöä ja vaikuttavuutta sekä kootaan tietoa mm. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Tarkastelussa on mm. merituulivoiman ja merellisen ruoantuotannon edistäminen merellisten monikäyttöalueiden, niin kutsuttujen Mari-Parkien kehittämisen kautta.

Ympäristöministeriön johdolla laaditaan Suomen rannikkostrategiaa, jossa erityinen huomio on maan ja meren vuorovaikutuksessa ja merialuesuunnitelman toteuttamistoimenpiteiden määrittelyssä sekä skenaarioiden päivityksessä. Lisäksi ympäristöministeriön saamalla erillisrahoituksella ollaan tarkentamassa merituulivoiman kehittämisedellytyksiä ja kokonaisvaikutuksia vuoden 2023 aikana.

Seuraava merialuesuunnittelukierros tullaan käynnistämään vuoden 2023 aikana, kun EMKVR:n (Euroopan meri-, kalatalous ja vesiviljelyrahasen) hankerahoitus saadaan varmistettua.

<https://www.merialuesuunnitelma.fi>

Lisätietoja: suunnittelujohtaja Heikki Saarento, puh. 040 720 3056

Hien,oja havaintoja Saaristomeren virtavesien kunnostuskohteilta: Uhanalainen taimen kutee kunnostetuissa puroissa

Loka-marraskuun aikana on havaittu useassa purossa Saaristomereltä vaeltaneita taimenia. Taimenia on havaittu kohteilla, joissa on tehty purokunnostuksia lähivuosien aikana. Seurattuja puroja ovat esimerkiksi Paimion Karhunoja ja kaupunkipuro Kuninkoja Turussa, joista molemmista on havaittu useita suuria meritaimenia. Taimen lisääntyy syksyisin virtavesien sorapohjilla. Merivaeltainen taimen on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi.

Kalatalouden ympäristöohjelma -hankkeessa on vuosina 2020–2022 kerätty tietoa Saaristomeren virtavesien taimenkantojen tilasta koekalastuksilla ja kokoamalla aiemmin kerättyä tietoa. Tulosten mukaan taimen on viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana kadonnut kokonaan useasta purosta ja vuosien 2000–2021 koekalastuksissa havaitut taimenen poikastiheddet ovat merkittävästi pienempiä kuin 1990-luvun koekalastuksissa. Useiden alueen taimenkantojen tila on hyvin heikko, ja taimen on edelleen vaarassa hävitä useista vesistöistä. Tänä syksynä tehdyt taimenhavainnot ja viime vuosien koekalastusten tulokset ovat kuitenkin rohkaisevia. Useammassa purossa taimentiheddet ovat olleet nousussa, osittain virtavesikunnostusten ansiosta. Positiiviset havainnot virtavesikunnostusten tuloksista antavat uskoa myös laajemmin Saaristomeren vesiensuojelutyöhön.

Heikentyneiden elinympäristöjen kunnostaminen edellyttää pitkäjänteisyyttä

Alueen virtavesissä on tehty erilaisia elinympäristökunnostuksia, kuten koski- ja virtapaikkojen ennallistamista kiviä palauttamalla ja lisäämällä soraa vaelluskalojen kutualueiksi. Olennaisia kunnostustoimia ovat olleet myös vaellusesteiden poistaminen ja kalateiden rakentaminen.

Esimerkiksi Turun Kuninkojalla ensimmäisiä elinympäristökunnostuksia toteutettiin vuonna 2014. Kunnostuksia on toteutettu monena vuonna eri hankkeiden toimesta. Viimeisimmät kunnostukset toteutettiin tänä syksynä osana Turun kaupungin Helmi-hanketta. Tänä syksynä Kuninkojasta havaittiin ensimmäistä kertaa useita Saaristomerestä vaeltaneita taimenia. Meritaimenet ovat hakeutuneet lisääntymään erityisesti alueille, joissa on toteutettu elinympäristökunnostuksia. Taimenten nousu keskelle kaupunkia on herättänyt paljon kiinnostusta ihmisten keskuudessa ja asiasta on myös uutisoitu Turun sanomissa. Myös esimerkiksi Paimion Karhunojalla, Perniönjoen sivupuroilla, Teijon kansallispuistossa virtaavassa Punassuon Lohiojassa ja Uskelanjoen vesistön Hitolanjoelta on havaittu taimenien kutevan kunnostetuilla koski- ja virtapaikoilla.

Saaristomeren virtavesissä riittää haasteita ja kunnostettavaa – virtavesien kunnostus hyvässä vauhdissa

EU:n yhteiset tavoitteet ohjaavat virtavesikunnostuksia myös meillä. EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi edellyttää pintavesien hyvää ekologista tilaa ja EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on ennallistaa 25 000 kilometriä jokia. Tekemistä riittää, sillä kaikki Etelä-Suomen virtavesiluontotyypit on luokiteltu uhanalaisiksi. Jokia ja puroja on muokattu muun muassa maa- ja metsätalouden kuivatustarpeisiin. Myös vesirakentaminen, kuten vesivoimapadot, vanhat mylly- ja sahapadot sekä vaellusesteen muodostavat tierummut heikentävät virtavesien tilaa estäen muun muassa kalojen vaelluksen.

Saaristomereen laskevissa virtavesissä on esimerkiksi edelleen kymmeniä vanhoja mylly- ja sahapatoja. Vaelusesteiden poistamisen ja virtavesien elinympäristökunnostusten lisäksi virtavesien tilan parantaminen edellyttää vahvaa panostusta muun muassa maa- ja metsätalouden vesiensuojeluun. Ilmastonmuutoksen vaikutukset lisäävät painetta entistä tehokkaampaan valuma-alueiden vesienhallintaan. Elinympäristökunnostusten vaikutukset voivat jäädä lyhytaikaiseksi, mikäli valuma-alueen kuormitusta ei saada kuriin. Tutkimusten mukaan myös virtavesien rantametsillä on suuri merkitys virtavesien ekologiseen tilaan – monimuotoisuudeltaan arvokkaiden rantametsien huomioiminen kaikessa maankäytössä turvaa siis myös virtavesiä.

Saaristomereen laskevien jokien tilan parantaminen on suuri työ, johon tarvitaan yhä enemmän laajaa yhteistyötä ja resursseja. Viime vuosina kunnat ovat olleet vahvasti mukana toteuttamassa virtavesien kunnostuksia. Parhaillaan on käynnissä muun muassa Raisiojoen ennallistamishanke. Myös vuonna 2019 Salon Uskelanjokella toteutettiin mittava koskien kunnostushanke. Kiskonjoen-Perniönjoen vesistön Aneriojoen Holstenkosken padon avaaminen on parhaillaan lupakäsittelyssä. Hankkeita on toteutettu erityisesti ELY-keskuksen, kuntien, Valonian ja kalatalousalueiden toimesta ja yhteistyönä. Oleellista kunnostusten toteutuksessa on ollut vahva yhteistyö maa- ja vesialueiden omistajien kanssa.

Lisätietoja: Janne Tolonen, luonto- ja vesiasiantuntija Valonia, janne.tolonen@valonia.fi, p. 050 518 7755 ja Jussi Aaltonen, vesistöasiantuntija Valonia, jussi.aaltonen@valonia.fi, p. 040 186 1765

[Syksyn 2022 purokunnostukset toteutettu Turun Kuninkojalla](#)

[Paimion Karhunojaan kunnostettiin koskipaikkoja](#)

[Paimion Karhunojan kunnostukset vuonna 2020](#)

[Saaristomerelle laskevien virtavesien taimenkantojen \(*Salmo trutta*\) muutokset ja purojen luonnontilaennusteen soveltuvuus taimenpurojen tunnistamiseen](#)

[Kalatalouden ympäristöohjelma -hanke](#)

[Virtaa kaupunkipuroihin – Kuninkojan kunnostaminen](#)

Noin 60 cm kokoinen naarastaimen Paimionjoen vesistön Karhunojassa.

Purokunnostusta Paimion Karhunojalla

Yhden kesän vanha taimenen poikanen.

Kuvat: Janne Tolonen, Valonia

Merkittävimmät Varsinais-Suomen virtavesikunnostushankkeet viime vuosina:

Jokikunnostukset:

- Salo, Kiskonjoen Kosken voimalaitoksen ja Håldammin säännöstelypadon kalatiet 2022
 - [Kiskonjoen Kosken ja Håldammin kalatiet valmistuivat](#)
- Raisio, Raisionjoen Huhkonkosken kalatie 2021
 - [Raisionjoen Huhkonkosken kalatie valmistunut](#)
- Nousiainen, Hirvijoen kunnostus moottoritien yhteydessä 2021
 - [Virtavesien tilan parantaminen osana väylä- ja infrahankkeita](#)
- Salo, Uskelanjoen pääuoman viiden koskialueen kunnostukset vuonna 2019
 - [Uskelanjoen jäänpidätysrakenteet ja kalataloudellinen kunnostus tekeillä](#)
- Salo, Uskelanjoen vesistön Hitolanjoen Myllykosken kalatie 2018
- Salo, Kiskonjoen Latokartanonkosken kalataloudellinen kunnostus ja myllypadon purku vuonna 2000

Purokunnostuksia on toteutettu useiden hankkeiden toimesta seuraavissa kohteissa:

- Kuninkoja, Turku
- Karhunoja, Paimio
- Purilanjoki, Salo
- Someroja, Salo
- Juottimenoja, Salo
- Lohioja (Pakapyöli), Salo
- Kylmässuonoja, Salo
- Lohioja (Teijo), Salo
- Satakoskenoja, Salo
- Kultalähteenoja, Salo
- Syvänoja, Salo
- Kesälämpuro, Salo